Aportacions al catàleg de flora vascular del municipi de Setcases (El Ripollès, Catalunya)

Miquel Àngel Marcé Sallés

[1] Grup de Flora de Setcases

larrel.planter@gmail.com

Rebut: 5.10.2026
Acceptat: 7.10.2026

RESUM

S'aporten noves dades sobre la flora vascular del municipi de Setcases que completen les recollides al catàleg sintètic que la ICHN va publicar el 2023. Concretament, s'esmenten 7 tàxons la presència dels quals encara no havia estat citada a Setcases (6 són nadius i 1 és introduït).

Paraules clau: Setcases, El Ripollès, noves dades, flora vascular, catàleg, Catalunya.

ABSTRACT

Contributions to the catalogue of vascular flora of the municipality of Setcases (El Ripollès, Catalonia)

New data on the vascular flora of the municipality of Setcases are presented, complementing the information in the summary published by the ICHN in 2023. Specifically, seven taxa are reported whose presence in Setcases had not previously been recorded (six are native and one introduced).

Keywords: Setcases, El Ripollès, new data, vascular flora, catalogue, Catalonia.

INTRODUCCIÓ

L'estiu del 2020, en el decurs de la elaboració participativa de la Guia de flora vascular de Setcases "Una mirada botànica pels camins de Setcases" (Grup de Flora de Setcases-ICHN, 2022), es va revisar el catàleg sintètic de la flora vascular del municipi (Oliver, 2023), i es va plantejar una campanya per identificar i fotografiar el màxim nombre possible de taxons. Dels treballs de prospecció botànica desenvolupats, des de llavors, pels camins proposats a la guia en resulta una llista de 7 taxons que no havien estat citats encara al municipi i, per tant, actualitzen el catàleg sintètic de la flora vascular de Setcases. Un d'ells a més, representa la primera cita al Ripollès (Marcé & Oliver, 2024) i un altre no només és la primera citació al Ripollès sinó la primera a Catalunya i a la península Ibèrica (Pérez-Lorenzo *et al*., 2026).

MATERIALS I MÈTODES

Les dades corresponen a observacions fetes sobre terreny dins el terme municipal de Setcases, comarca del Ripollès, al Pirineu oriental. Un territori d'uns 49 km2. La llista dels tàxons es presenta en ordre alfabètic dels noms científics (seguint Sáez & Aymerich, 2021), els quals van precedits per un asterisc (*) quan es tracta d'espècies introduïdes. Darrere del nom científic s'indica la família i també l'àrea de procedència nadiua quan són al·lòctons (seguint Gómez-Bellver, 2023 i POWO, 2026). Per a cada tàxon es donen localitats concretes amb indicació de la comarca, el municipi, la localitat, el quadrat UTM 1x1 km (sempre a la zona 31T i amb sistema de referència ETRS89), l'altitud, l'hàbitat, la data i l'autor de l'observació. Així mateix, es fa referència a la seva distribució a Catalunya prenent com a referència el Banc de Dades de Biodiversitat de Catalunya (Font, 2026) i la bibliografia consultada. Finalment, comentar que no es disposa de testimonis d'herbari, només fotografies, excepte que s'indiqui el contrari.

RESULTATS

****Amaranthus powellii*** S. Watson [Amarantàcies; Amèrica del Nord]

[*Amaranthus hybridus* L. subsp. *powellii* (S. Watson) Karlsson; *A. hybridus* L. var. *pseudoretroflexus* (Thell.) Carretero [incl. *A. bouchoni* Thell.; *A. hybridus* L. subsp, *bouchonii* (Thell.) O. Bolós & Vigo]

El Ripollès: Setcases, Camí de les mines, DG4191, 1480 m, herbassar ruderal humit (19/8/2025, M.A. Marcé). És un teròfit escapòs naturalitzat i localment invasor a Catalunya, sempre en zones ruderals alterades per activitats antropogèniques. Pot arribar a fer metro o metro i mig d'alçada. Les tiges són generalment glabres, verticals, verdes o bé vermelloses i força ramificades. La seva àrea de distribució natural va des del sud-oest i centre-sud dels Estats Units fins a Mèxic. Malgrat que també ha estat citat a les Terres de l'Ebre, a Catalunya es troba distribuït principalment a la meitat septentrional del Principat (Gómez-Bellver, 2023).

Arctium tomentosum Mill. [Asteràcies]

El Ripollès: Setcases, Camí de les mines, DG4291, 1315 m, hort o camp de conreu abandonat (17/8/2021, 18/9/2021, 30/8/2022, 12/8/2023, 25/8/2024, 13/7/2025 i 7/8/2026, herbari particular, M.A. Marcé. També ha estat dipositat a l'Herbari de Jaca (JACA: R313109). És un hemicriptòfit biennal de tiges erectes i branques ascendents. Li agraden les clarianes de boscos caducifolis de sòls frescos i rics en nutrients (nitrogen). Pot assolir una altura d'uns dos metres i les fulles son d'un color blanc gris, força apelfades. A Catalunya i a la península Ibèrica és la primera vegada que se'l troba i la troballa és força destacable en tant que representa el límit sud-oest de l'àrea de distribució euroasiàtica de l'espècie ja que anteriorment aquest límit estava restringit als contraforts dels Alps francesos (Duistermaat, 1996). Aquesta població aïllada continua sent petita en tant que a principis d'agost de 2026 comptava només amb 73 individus (42 reproductors i 31 no reproductors) però sembla que està creixent respecte al moment en què va ser detectada (agost del 2021), amb individus reproductors que floreixen i produeixen fruits de manera consistent (Pérez-Lorenzo *et al*., 2026).

Barbarea vulgaris W.T.Aiton [Brassicàcies]

El Ripollès: Setcases, Pas a l'aparcament de la Plaça verda DG4291, 1250 m, herbei humit (14/5/2021, M.A. Marcé) i Camí de l'aigua, DG4292, 1320 m, vora de camí (18/5/2025, M.A. Marcé). Hemicriptòfit herbaci biennal que pot assolir de 10 a 24 cm d'altura. Presenta rosetes basals de fulles brillants verdes fosques i flors d'un color groc viu agrupades en densos raïms terminals. Planta subnitròfila que als Pirineus trobem dispersa per indrets humits d'altituds mitjanes i baixes, esporàdicament arribant a l'estatge subalpí inferior. Rara a la part sud dels Pirineus Orientals.

Chrysosplenium alternifolium L. [Saxifragàcies]

El Ripollès: Setcases, Camí de Vall-Llobre DG4291, DG4391 i DG4392, 1295 m, 1300 m i 1315 m, respectivament, herbassar humit i ombrívol vora el torrent (7/4/2024, 29/6/2024, 19/4/2026 i 1/5/2026, M.A. Marcé). Hemicriptòfit perenne que forma catifes en indrets molt humits, ombrívols i sovint inundats, amb circulació lenta d'aigua, majoritàriament en ambients forestals tancats, encara que es troben alguns exemplars en espais oberts al voltant de torrents engorjats. Pot assolir una alçada d'entre 5 i 15 cm i és molt rara al Pirineu perquè només ha estat citada als Pirineus Orientals, amb més localitats al vessant francès (Tela Botanica, 2024; INPN, 2024). Al Principat fins al moment es tenien controlades dues poblacions a la Cerdanya (Nieto,1997; Aymerich *et al*. 2008). La troballa d'aquests nuclis de població separats al llarg del torrent de Vall-Llobre amplia significativament la població catalana del tàxon (Marcé & Oliver, 2024).

Lathyrus sylvestris L. [Fabàcies]
[*L. sylvestris* subsp. *pyrenaicus* (Jord.) O. Bolòs & Vigo]

El Ripollès: Setcases, Camí de Vall-Llobre DG4391, 1320 m, vorada de bosc (27/7/2023 i 27/7/2025, M.A. Marcé). Hemicriptòfit perenne i enfiladís amb tiges alades i fulles formades per un parell de folíols lanceolats de 5 a 15 cm amb circells. Estípules d'1 a 3 mm d'ample i flors de color rosa porpra en raïms de 3 a 12. Dents del calze desiguals. Li agraden les clarianes i vorades de boscos ombrívols de l'estatge montà i subalpí de manera que al Principat es distribueix bàsicament als Pirineus. Rara.

Papaver dubium L. [Papaveràcies]

El Ripollès: Setcases, Camí del Catllar, DG4190, 1220 m, herbei ruderal (20/5/2023, M.A. Marcé). Teròfit anual molt semblant a *P. rhoeas* però amb uns pètals més pàl·lids i curts i una càpsula el doble de llarga que ampla. És planta arvense i ruderal, i acostuma a viure en sembrats, guarets i llocs alterats. Es distribueix d'una manera general al Principat, però no és massa abundant i és present en poques localitats.

Setaria verticillata (L.) P. Beauv. [Poàcies]

El Ripollès: Setcases, hort davant del restaurant Pirineu, DG4291, 1285 m, herbei ruderal (19/8/2025, 24/10/2026, herbari particular, M.A. Marcé). Teròfit farratger de consistència herbàcia amb fulles lineals-lanceolades de marge serrat i inflorescències agrupades en espigues eriçades. Li agraden els horts i llocs ruderals humits. Al Principat es distribueix pràcticament arreu excepte a les zones més elevades del país.

AGRAÏMENTS

A en Pere Barnola i en Xavier Oliver pel seu assessorament, orientació i suport.

BIBLIOGRAFIA

ATLES DE FLORA DE LOS PIRINEOS-CSIC, 2012. *http://florapirineos.ipe.csic.es/index.php.*

AYMERICH, P.; SORIANO, I. & LLISTOSELLA, J. 2008. Addicions a la flora vascular del Parc Natural del Cadí-Moixeró i de les serres veïnes (Prepirineus orientals ibèrics). *Acta Botanica Barcinonensia*, 51: *35-47*.

BOLÒS, O. & VIGO, J. 1984-2001. Flora dels Països Catalans. Vol. 1-4 Ed. Barcino.

BOLÒS, O.; VIGO, J.; MASALLES, R.M. & NINOT, J.M. 2005. Flora manual dels Països Catalans (3a edició revisada i ampliada). Editorial Pòrtic, S.A.

DUISTERMAAT, H. 1996. Monograph of *Arctium* L. (*Asteraceae*). *Gorteria, Dutch Botanical Archives Supplement* 3(1): *1–143*.

FONT, X. 2026. Mòdul de Flora i Vegetació. Banc de Dades de Biodiversitat de Catalunya. Generalitat de Catalunya i Universitat de Barcelona. *http://biodiver.bio.ub.es/biocat/homepage.html.*

GRUP DE FLORA DE SETCASES-ICHN, 2022. Una mirada botànica pels camins de Setcases. *Guies d'itineraris i excursions naturalistes*, 3. Delegació de la Garrotxa i del Ripollès de la Institució Catalana d'Història Natural, Institut Botànic de Barcelona, Grup de Muntanya Vall de Camprodon i Ajuntament de Setcases.

GÓMEZ-BELLVER, C. 2023. Flora al·lòctona vascular ocasional, naturalitzada i invasora al territori comprès per Catalunya, el País Valencià i les Illes Balears. El cas d'estudi del neòfit recent invasor *Kalanchoe* ×houghtonii. Tesi doctoral. Universitat de Barcelona. Barcelona. 1.233 p. *https://www.tdx.cat/handle/10803/688049#page=1*.

INVENTAIRE NATIONAL DU PATRIMOINE NATUREL (INPN), 2024. https://inpn.mnhn.fr/programme/inventaire-znieff/presentation

NIETO, G. 1997 *Chrysosplenium* L. In CASTROVIEJO, S. *et al*. (*eds*.) Flora Iberica. Vol. 5: 242-245. Real Jardín Botánico, CSIC. Madrid.

OLIVER, X. 2023. Catàleg sintètic de flora del municipi de Setcases (El Ripollès, Catalunya). Catàlegs vius de la delegació de la Garrotxa de la ICHN. *https://ichn-garrotxa.iec.cat/catalegs-vius/.*

OLIVER, X. & FONT, J. 2009. Catàleg de flora vascular de la Garrotxa. *Catàlegs de Patrimoni Natural*, 1. Delegació de la Garrotxa de la Institució Catalana d'Història Natural. Olot. 165 p.

MARCÉ, M.A. & OLIVER, X. 2024. *Chrysosplenium alternifolium* L. a la comarca del Ripollès (Catalunya). Annals de la delegació de la Garrotxa i del Ripollès de la ICHN, 13: *41-55*. h*ttps://ichn-garrotxa.iec.cat/annals-13/.*

PÉREZ-LORENZO, I.; FERNÁNDEZ-MATÓ, P.; PALAZZESI, L.; CARDOSO, A.; PLATANIA, L.; PELLICER, J.; ECHENIQUE, P.B.; MARCÉ SALLÉS, M.A.; GARNATJE, T. & HIDALGO, O. 2026 . Evaluación de tres escenarios alternativos para el origen de una población disjunta de *Arctium tomentosum* en los Pirineos . *PeerJ* 14 : e21692 *https://doi.org/10.7717/peerj.21692.*

POWO, 2026. Plants of the World Online. Facilitated by the Royal Botanic Gardens, Kew. *http://www.plantsoftheworldonline.org.*

SÁEZ, L. & AYMERICH, P. 2021. An annotated Checklist of the Vascular Plants of Catalonia (northeastern Iberian Peninsula). Kit-book Serveis Editorials, S. C. P. Barcelona. 717 p.

TELA BOTANICA, 2026. *http://www.tela-botanica.org.*